

Tárgytematika / Course Description

XX. századi történelem

AKNB_BHTM050**Tárgyfelelős neve /****Teacher's name:** dr. Horváth Csaba Sándor**Félév / Semester:** 2020/21/2**Beszámolási forma /****Assesment:** Vizsga**Tárgy heti óraszám /****Teaching hours(week):** 1/1/0**Tárgy féléves óraszám /****Teaching hours(sem.):** 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A tárgy tanulása során a hallgatók sajátítsák el a korszerű történetsszemléletet. Legyenek vitaképesek, problémaérzékenyek és ismerjék a történelmi kutatásokat. Az általános műveltség mellett az önálló szakmai ismeretszerzésre is képesek legyenek. A szakirányú tájékozottság mellett a lehető legjobban készüljenek fel pedagógusi munkájukra. A fenti célokat figyelembe véve kell megismertetni a hallgatókat a történelmi tényekkel. Fontos a forrásfeldolgozás, hiszen ezek azok a kiindulópontok, amelyek hiteles támogatást nyújthatnak. Be kell mutatni a magyar és egyetemes történelem folyamatait, egymásra hatásukat és a gazdasági, társadalmi és kulturális változásokat. A komplex történelemszemlélet kialakítása fontos cél. A leendő történelmet tanítók ne elszigetelten lássák az egyes történéseket, hanem ok-okozati összefüggésben. Lényeges kiemelniük történelmi személyeket is, és megismertetni azok politikai-művelődéstörténeti-eszmetörténeti szerepét. Kiemelendő, hogy politikától és kortól független, lehetőleg objektív, problémaérzékeny történelemszemléletet alakítsunk ki a jövő pedagógusokban. A XX. századi történelem kurzus az első világháború előzményeitől napjaink politikai helyzetéig követi végig a történelem fontosabb eseményeit és folyamatait.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

- 1) Nemzetállamok kora
- 2) Abszolutizmus és a kiegyezés Magyarországon
- 3) Az imperializmus kora
- 4) A dualizmus kora
- 5) Az első világháború és a forradalmak kora
- 6) A két világháború közötti időszak
- 7) Magyarország a két világháború között
- 8) A második világháború, Magyarország a második világháborúban
- 9) A hidegháború és az enyhülés
- 10) Koalíciós időszak és a Rákosi-korszak
- 11) A szovjet tömb és a nyugati világ országai
- 12) Az 1956-os forradalom és szabadságharc és a Kádár-korszak
- 13) A „kis hidegháború” és a szovjet rendszer válsága. A kétpólusú világ összeomlása
- 14) A pártállami rendszer összeomlása hazánkban, Magyarország az ezredfordulón

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

Aláírás feltétele: órákon való részvétel a TVSZ szerint

Vizgára bocsátás feltétele: prezentáció megtartása a megbeszélt témából

A félév folyamán minden nappali tagozatos hallgatónak kiselőadás formájában ismertetnie kell az általa választott szemináriumi témákat. /Nem felolvasásról, kiselőadásról van szó!/ Az előadó ismerje a téma szakirodalmát, az esetleges vitás kérdéseket. A félév kritériuma a választott témából 5–10 oldal közötti terjedelemben egy beadandó dolgozat elkészítése szakszerű jegyzetapparátussal és formai követelményekkel, mely leadási határideje: a szorgalmi időszak utolsó hete. Plágium leadása szigorúan TILOS!

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Kötelező irodalom:

Diószegi István – Harsányi Iván – Krausz Tamás – Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet. I–III. Bp., Korona, 1997–1999.

Gergely András (szerk.): Magyarország története a 19. században. Bp., Osiris, 2005.

Herber Attila – Martos Ida – Moss László – Tisza László: Történelem 5. 1789-től 1914-ig. Bp., Reáltanoda Alapítvány, 2002.

Herber Attila – Martos Ida – Moss László – Tisza László: Történelem 6. 1914-től 1990-ig. Bp., Reáltanoda Alapítvány, 2002.

Majoros István – Ormos Mária: Európa a nemzetközi küzdőtéren. Felemelkedés és hanyatlás, 1814–1945. Bp., Osiris, 2003.

Németh István (szerk.): 20. századi egyetemes történet, I–II. kötet. Bp., Osiris, 2006.

Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Bp., Osiris, 2005.

Vadász Sándor (szerk.): 19. századi egyetemes történelem 1789–1914. Bp., Korona, 2005.

Ajánlott irodalom a szemináriumra:

Újkori egyetemes történelem

Adams, Simon: Titanic. Bp., Park Könyvkiadó, 2001. (Szemtanú sorozat)

- Behringer, Wolfgang:** A klíma kultúrtörténete. A jégkorszaktól a globális felmelegedésig. Bp., Corvina, 2010.
- Behringer, Wolfgang:** A sport kultúrtörténete. Az ókori Olimpiáktól napjainkig. Bp., Corvina, 2014.
- Berend T. Iván – Ránki György:** Európa gazdasága a 19. században. 1780-1914. Bp., Gondolat, 1987.
- Booth, Martin:** Az ópium története. Bp., Nyitott Könyvműhely, 2005.
- Cameron, Rondo:** A világgazdaság rövid története. Bp., Maecenas, 1994.
- Churchill, Winston:** A második világháború 1–2. Bp., Európa, 1995.
- Davies, Norman:** Európa története. Bp., Osiris, 2001.
- Diederiks, H., A., et alii (szerk.):** Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet. Bp., Osiris, 1995.
- Fage, J. D. – Tordoff, William:** Afrika története. Bp., Osiris, 2004.
- Font Márta – Krausz Tamás – Niederhauser Emil – Szvák Gyula:** Oroszország története. Bp., Pannonica, 2001.
- Header, Henry:** Olaszország rövid története. Bp., Maecenas, 1992.
- Imreh Zoltánné:** Korok és divatok: Az öltözködés története. Pécs, Comenius Bt. 1999.
- Jelavich, Barbara:** A Balkán története I–II. Bp., Bp., Osiris-2000, 1996.
- Lynch, Don – Marschall, Ken:** A mélység kísértetei. Utazás a Titanic szívébe. Bp., Egmont-Hungary, 2003.
- Price, Roger:** Franciaország története. Bp., Maecenas, 1994.
- Sellers, Charles – May, Henry – McMillen, Neil R.:** Az Egyesült Államok története. Bp., Maecenas, 1995.
- Schivelbusch, Wolfgang:** A vasúti utazás története. A tér is az idő iparosodása a 19. században. Bp., Napvilág, 2008.
- Szántó György Tibor:** Anglia története. Bp., Kozmosz, 1986.
-

Tokody Gyula – Niederhauser Emil: Németország története. Bp., Akadémiai, 1983.

Újkori magyar történelem

Basics Beatrix – Gerő András – Körmöczi Katalin – Molnár András: Deák Ferenc. Bp., Kossuth, 2003.

Bán Dávid: Utazás a pályaudvar körül. Az első indóháztól a plázaudvarokig. Bp., Matura TN – L'Harmattan, 2011.

Csapó Csaba: A Magyar Királyi Csendőrség története.1881–1914. Pécs, Pro Pannonia, 1999.

Csonkaréti Károly: Az Osztrák–Magyar Monarchia hadihajói 1867–1918. Bp., Kossuth, 2010.

Czére Béla: A vasút története. Bp., Corvina, 1989.

Czére Béla: Magyarország közlekedése a 19. században (1780–1914). Bp., MÁV Rt., 1997.

Czieger András (szerk.): A kiegyezés. Bp., Osiris, 2004.

Galántai József: Az I. világháború. Bp., Korona, 2000.

Gerő András: Ferenc József. Bp., Pannonica, 1999.

Gerő András: Ferenc József és a magyarok. Bp., Közép- és Kelet-európai Tört. és Társ. Kut. Közalapítvány, 2016.

Gidó Csaba: Vasszekér és gőzmozdony. A székelyföldi vasút története (1868–1915). Székelyudvarhely, Pro-Print, 2013.

Gonda Imre – Niederhauser Emil: A Habsburgok. Bp., Gondolat, 1987.

Gyáni Gábor – Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Bp., Osiris, 2006.

Hermann Róbert: Kossuth Lajos élete és kora. Bp., Pannonica, 2002.

Hermann Róbert: I. Ferenc József és a megtorlás. Bp., Új Mandátum, 2009.

Honvári János (szerk.): Magyarország gazdaságtörténete a honfoglalástól a 20. század közepéig. Bp., Aula, 1998.

Horváth Csaba Sándor: A Cuha-völgyi vasút mint kulturális örökség. In: Lőrincz Ildikó (szerk.): XIII. Apáczai Napok 2009 – Nemzetközi Tudományos Konferencia - Tanulmánykötet: Kreativitás és innováció – Álmodj, alkoss, újíts! Győr, Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar, 2010. 255-265.

Horváth Csaba Sándor: A sopron–pozsonyi HÉV építéstörténete. In: Korall – Társadalomtörténeti Folyóirat, 2013. 52. szám, 43-68.

Horváth Csaba Sándor: A vasút funkciói és hatásai 1920-ig. In: Horváth Csaba Sándor – Imre Lászlóné – Majdán János – Varga Gábor (szerk.): Ezerarcú vasút. Vasút – Történet – Írás. Pécs, Kronosz, 2016.

Horváth Csaba Sándor: Az Osztrák-Magyar Monarchia és az Oszmán Birodalom közötti vasút létrejötte. In: Aetas – Történettudományi Folyóirat, 2017. 1. szám, 81-201.

Horváth Csaba Sándor – Imre Lászlóné – Majdán János – Varga Gábor (szerk.): Ezerarcú vasút. Vasút – Történet – Írás. Bp.–Pécs, Virágmandula Kiadó KFT – Magyar Vasúttörténeti Park Alapítvány, 2016.

Horváth Csaba Sándor – Imre Lászlóné – Majdán János – Varga Gábor (szerk.): Ezerarcú vasút II. Fókuszban a vasúti építészet. Bp.–Pécs, Virágmandula Kiadó KFT – Magyar Vasúttörténeti Park Alapítvány, 2018.

Horváth Csaba Sándor: Két világrendszeren átívelő vasúti vállalat, a GYSEV. In: Történelmi Szemle, 2019. 1. szám, 123-147.

Horváth Csaba Sándor: Sopron környékén zakatoló vicinálisok a kezdetektől 1920-ig. Győr, Palatia Nyomda és Kiadó Kft. 2018.

Kalocsai Péter: Gyors, gyorsabb, leggyorsabb. A szombathelyi polgári repülés története a 20. században. Szombathely, Szülőföld Könyvkiadó, 2019.

Kalocsai Péter: Közlekedés- és várostörténeti tanulmányok: 19-20. század. Pécs, Virágmandula Kft. 2018.

Kalocsai Péter: Városi tömegközlekedés a Nyugat-Dunántúlon 1867–1914. Szombathely, Vasi Múzeumbarát Egylet, 2011.

Katus László: A modern Magyarország születése – Magyarország története 1711–1914. Pécs, Kronosz, 2012.

Klement Judit: Gőzmalmok a Duna partján. Bp., Holnap, 2010.

Kósa László: Fürdőélet a Monarchiában. Bp., Holnap, 1999.

Kövér György: Iparosodás agrárországban. Magyarország gazdaságtörténete 1848–1914. Bp., Gondolat, 1982.

Majdán János: A közlekedés története Magyarországon (1700–2000). Pécs, Pro Pannonia, 2014.

Majdán János: A „vasszekér” diadala. Bp., Kossuth, 1987.

Majdán János: Győr város patronálója Baross Gábor. Pécs, 1994.

Majdán János: Modernizáció – vasút – társadalom. Tanulmányok a vasútépítések hatásáról a XIX–XX. században. Pécs, Agora, 2001.

Marjai Imre – Pataky Dénes: A hajó története. Bp., Corvina, 1979.

Mezei István (szerk.): 150 éves magyar vasút 1846–1996. Bp., MÁV Rt., 1996.

Roth, Ralf – Jacolin, Henry (szerk.): Eastern European Railways in Transition. Nineteenth to Twenty-first Centuries. Surrey, Ashgate, 2013.

Zeidler Miklós (szerk.): A labdaháztól a Népstadionig: sportélet Pesten és Budán a 18–20. században: tanulmányok. Pozsony, Kalligram, 2012.

Modernkori egyetemes történelem

Andor László: Amerika évszázada. Bp., Aula, 2002.

Avineri, Shlomo: A modern cionizmus kialakulása. A zsidó állam szellemi gyökerei. Bp., Századvég, 1994.

Berend T. Iván: Európa gazdaság a 20. században. Bp., História, 2008.

Braham, R. L.: A népirtás politikája. A holokauszt Magyarországon. Bp., Gondolat, 1997.

Cameron, Rondo: A világgazdaság rövid története. Bp., Maecenas, 1994.

Deák István: Hitler Európája. Tanulmányok Bp., Új Mandátum, 2003.

Egedy Gergely: Nagy-Britannia története. Bp., Aula, 1999.

Egedy Gergely: Nagy-Britannia története 1945–1987. Bp., Kossuth, 2011.

Fischer Ferenc: Megosztott világ. *A Kelet–Nyugat, Észak–Dél nemzetközi kapcsolatok fő vonásai (1941–1991)*. Bp.–Pécs, Dialóg Campus, 2001.

Gáti Vera – Balogh András: Gandhi kortársak Gandhiról. Bp., Napvilág, 2000.

Gyarmati György: Európa alkonya. A nemzetközi viszonyok átrendeződése a II. világháború után. Székesfehérvár, Comenius Tanulmányi Társaság, 1990.

Halmosy Dénes (szerk.): Nemzetközi szerződések, 1918–1945. Bp., Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1983.

Halmosy Dénes (szerk.): Nemzetközi szerződések, 1945–1982. Bp., Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1985.

Horváth Jenő: Az európai integráció története napról napra 1945–2000. Kronológia. Bp., Osiris, 2001.

J. Nagy László: Az arab országok története a XIX–XX. században. Bp., Eötvös, 1997.

Karsai László: Soá. Bp., Pannonica, 2001.

Keegan, John: A második világháború. Bp., Európa, 2003.

Kennedy, Paul: Nagy hatalmak tündöklése és bukása. Gazdasági változások és katonai konfliktusok 1500–2000. Bp., Akadémiai, 1992.

Kerekes Lajos: A weimari köztársaság. Bp., Kossuth, 1995.

Kershaw, Ian: Hitler. 1–2 kötet. 1889–1936, 1936–1945. Bp., Hybris-Szukits, 2003.

Kissinger, Henry: Diplomácia. Bp., Panem-Grafo, 1997.

[Koga, Reiko](#) – [Nii, Rie](#) – [Nishiyama Junko](#): A divat 20. századi története. Bp., Vincze, 2012.

Krausz Tamás: Szovjet thermidor. A sztálini fordulat szellemi előzményei 1917–1928. Bp., Napvilág, 1996.

Krausz Tamás: Sztálin élete és kora. Bp., Pannonica, 2003.

Krausz Tamás: Antiszemitizmus – holokauszt – államszocializmus. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 2004.

Krausz Tamás (szerk.): Gulag. A szovjet táborrendszer története. Bp., Pannonica, 2001.

Krausz Tamás (szerk.): A sztálinizmus hétköznapjai. Tanulmányok és dokumentumok a sztálinizmus történetéből. Bp., Tankönyvkiadó, 2003.

Magyar bor – bortörténelem. Rubicon. Történelmi folyóirat. 2003. 1-2. szám.

Magyarics Tamás: Az Egyesült Államok külpolitikájának története. Bp., Eötvös, 2000.

Magyarics Tamás: Az Amerikai Egyesült Államok története, 1914–1991. Bp., Kossuth, 2008.

Németh István: Németország története. Egységtől az egységig (1871–1990). Bp., Aula, 2002.

Németh István: Európa 1945–2000. A megosztástól az egységig. Bp., Aula, 2004.

Nolte, Ernst: A fasiszmus korszaka. Bp., XX. Század Intézet, 2001.

Nora, Pierre: Emlékezet és történelem között. Bp., Napvilág, 2010.

Ormos Mária: Hitler. Bp., T-Twins, 1993.

Ormos Mária: Hitler, Sztálin, Bp., Pannonica, 1999.

Ormos Mária: Mussolini. Bp., PolgART, 2000.

Ormos Mária – Harsányi Iván: Mussolini – Franco. Bp., Pannonica, 2001.

Passerini, Luisa: A nők és a feministák története. Bp., Balassi, 2003.

Prepuk Anikó: A zsidóság Közép- és Kelet-Európában a 19–20. században. Debrecen, Csokonai, 1996.

Roberts, Martin: Európa története 1900–1973. Az új barbárság kora? Bp., Akadémiai, 1992.

Rostoványi Zsolt (szerk.): Az iszlám Európában. Bp., Aula, 2010.

Rostoványi Zsolt: Az iszlám világ és a Nyugat. Bp., Corvina, 2004.

Tomka Béla: Európa társadalomtörténete a XX. században. Bp., Osiris, 2009.

Modernkori magyar történelem

Balázs Géza: A vasútmegszüntetések társadalmi, néprajzi hatásai a Kádár-rendszerben. In: Vasi Szemle, 2008. 2. szám, 180-195.

Czére Béla: Magyarország közlekedése a 20. században. I. Köt. Bp., MÁV Rt., 2000.

F. Dózsa Katalin: Letűnt idők, eltűnt divatok 1867–1945. Bp., Gondolat, 1989.

Frisnyák Zsuzsa: Közlekedés, politika, 1945–1989. Magyarország a szovjet zónában és a rendszerváltásban. Bp., MTA Történettudományi Intézete, 2011.

Fülöp Mihály – Sipos Péter: Magyarország külpolitikája a XX. században. Bp., Aula, 1998.

Gergely Jenő: Magyarország története 1919 őszétől a II. világháború végéig. Bp., IKVA, 1991.

Gergely Jenő – Pritz Pál: A trianoni Magyarország. Bp., Kulturtrade, 1998.

Gosztonyi Péter: A kormányzó Horthy Miklós és az emigráció. Bp., Százszorszép, 1992.

Gyarmati György (szerk.): Államvédelem a Rákosi korszakban. Bp., Történeti Hivatal, 2000.

Gyarmati György: A Rákosi-korszak – rendszerváltó fordulatok évtizede Magyarországon, 1945–56. Bp., Rubicon-Ház Bt., 2011.

Gyáni Gábor: Magánélet Horthy Miklós korában. Bp., Corvina, 2011.

Gyáni Gábor – Nagy Beáta (szerk.): Nők a modernizálódó magyar társadalomban. Debrecen, Csokonai, 2006.

Györi Szabó Róbert: A kommunista párt és a zsidóság. Bp., Windsor, 1997.

Huszár Tibor: Az elítöltől a nomenklatúráig. Az intézményesített káderpolitika kialakulása Magyarországon (1945–1989). Bp., Corvina, 2007.

- Huszár Tibor:** Kádár János politikai életrajza (1956. november–1989. június). Bp., Szabad Tér – Kossuth, 2003.
- Izsák Lajos:** Rendszerváltástól rendszerváltásig. Bp., Kulturtrade, 1999.
- Majtényi György:** K-vonal. Uralmi elit és luxus a szocializmusban. Bp., Nyitott Könyvműhely, 2009.
- Majtényi György:** A tudomány lajtorjája. „Társadalmi mobilitás” és „új értelmiség” Magyarországon a II. világháború után. Bp., Gondolat, 2005.
- Méray Tibor:** Nagy Imre élete és halála. Bp., Noran, 2006.
- Moldova György:** Akit a mozdony füstje megcsapott... Bp., Szépirodalmi Könyvkiadó, 1977.
- Nagy József:** IV. Károly. Bp., Göncöl, 1995.
- Ormos Mária:** Magyarország a két világháború korában 1914–1945. Debrecen, Csokonai, 1998.
- Pallai Péter – Sárközi Mátyás:** Némi demokráciától a népi demokráciáig. A kommunista hatalomátvétel története Magyarországon a BBC-Archívum tükrében (1945–1948). Bp., Helikon, 2008.
- Pölöskei Ferenc – Gergely Jenő – Izsák Lajos (szerk.):** Magyarország története 1918–1990. Bp., Korona, 1995.
- Pütkösti Árpád:** Rákosi a csúcson 1948–1953. Bp., Európa, 1996.
- Rainer M. János:** Az 1956-os magyar forradalom. Bp., Osiris, 2016.
- Rainer M. János:** Nagy Imre. Politikai életrajz. 1–2. köt. Bp., 1956-os Intézet, 1999.
- Rechnitzer János (szerk.):** A Kárpát-medence régiói 5. Nyugat-Dunántúl. Bp., Dialóg Campus, 2007.
- Romsics Ignác:** A trianoni békeszerződés. Bp., Osiris, 2001.
- Romsics Ignác:** Az 1947-es párizsi békeszerződés. Bp., Osiris, 2006.
- Romsics Ignác:** Bethlen István. Politikai életrajz. Bp., Osiris, 1999.
- Szakály Sándor:** A magyar katonai elit 1938–1945. Bp., ELTE Szociológiai Intézet, 1992.
-

Szakolczai Attila: 1956. Forradalom és szabadságharc Győr-Sopron megyében. Győr, Győr Megyei Jogú Város Levéltára, 2006.

Szegedi Péter: Az első aranykor – a magyar foci 1945-ig. Bp., Akadémiai, 2016.

Szegedi Péter: Riválisok. Debrecen futballtársadalma a 20. század első felében. Bp., Korall Társadalomtörténeti Egyesület, 2014.

Tabajdi Gábor – Ungváry Krisztián: Elhallgatott múlt – a pártállam és a belügy. A politikai rendőrség működése Magyarországon 1956–1990. Bp., Corvina, 2008.

Tabajdi Gábor – Ungváry Krisztián: A diktatúrák árnyékában. Titkos helyszínek, szimbolikus terek és emlékhelyek. Bp., Jaffa, 2013.

Tóth Eszter Zsófia: Kádár leányai – nők a szocialista időszakban. Bp., Nyitott Könyvműhely, 2010.

Ungváry Krisztián (szerk.): A második világháború. Bp., Osiris, 2005.

Valuch Tibor: A hétköznapi élet Kádár János korában. Bp., Corvina, 2006.

Valuch Tibor: A lódentől a miniszoknyáig. A XX. század második felének magyarországi öltözködéstörténete. Bp., Corvina – 1956-os Intézet, 2004.

Valuch Tibor: Magánélet Kádár János korában. Bp., Osiris, 2011.

Valuch Tibor: Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében. Bp., Osiris, 2002.

Varga Balázs: A győri politikai vezetőréteg 1945 és 1956 között. Győr, Palatia Nyomda és Kiadó Kft., 2018.

Zeidler Miklós (szerk.): Trianon. Bp., Osiris, 2003.